OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Peruskoulun tulevaisuustyö 2024-2025

Sihteeristö:
Venla Bernelius, erityisasiantuntija OKM
Tommi Karjalainen, opetusneuvos OKM
Lucina Hänninen, yksikön päällikkö OPH

Perusopetuksen kehittämishankkeiden kokonaisuus

Peruskoulun tulevaisuustyö

- Pitkän aikavälin visio peruskoulun kehittämisestä
- Millaisia taitoja oppilaat tarvitsevat tulevaisuudessa? Miten peruskoulu voi tukea merkityksellistä elämää ja suomalaisen yhteiskunnan positiivista kehitystä globaalien murrosten keskellä?”
- Visioraportti 11.2.2026

Oppimistulostyöryhmä

- Toimenpide-esitykset perusopetuksen kehittämiseksi ja oppimistulosten parantamiseksi
- Mitä tiedämme pitkään jatkuneesta perustaitojen oppimistulosten laskun syistä? Miten suunta saadaan kääntymään?”
- Analyysi kansallisesta tilanteesta 2025 lopussa, toimenpide-esitykset 29.4.2026

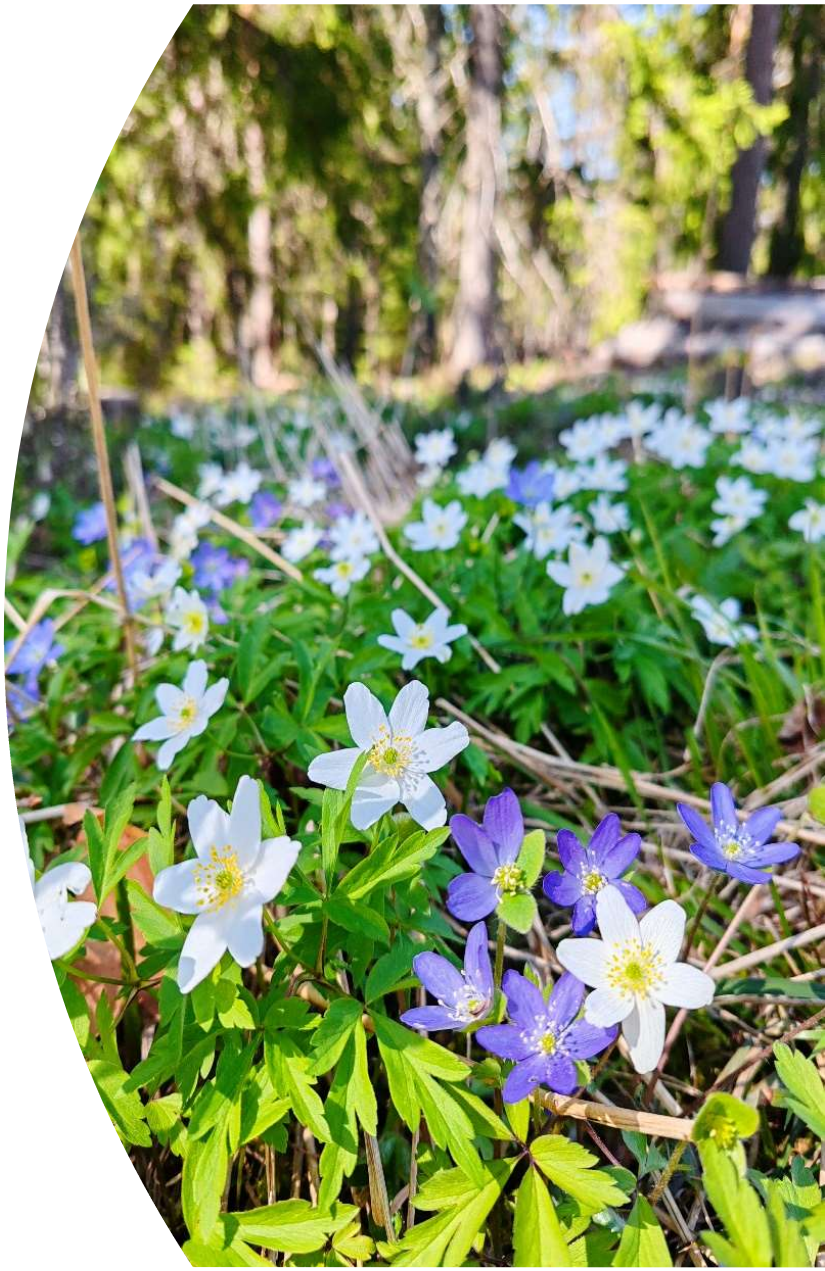
Väestökehitystyöryhmä

- Koulutusjärjestelmän, lainsäädännön sekä rahoituksen kehittäminen ja arvio etäopetuksen hyödyntämisen mahdollisuuksista ja muista innovatiivisista tavoista järjestää perusopetusta
- Miten varmistamme lasten oikeuden yhdenvertaiseen koulutukseen koko maassa, kun väestökehitys eriytyy alueiden ja kuntien välillä?”
- Esitys jatkotoimenpiteistä 12.3. 2026

Tausta

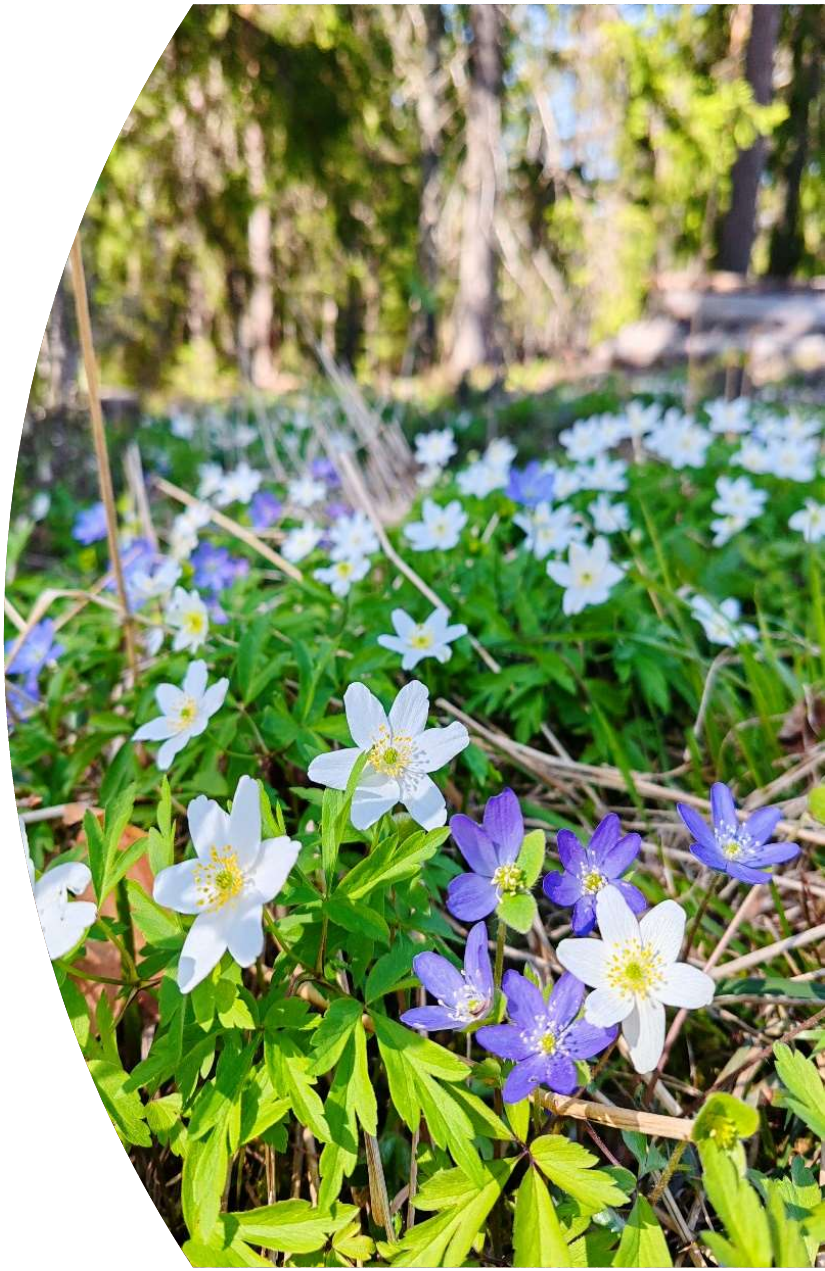
- Tulevaisuustyön fokus on globaaleissa ja paikallisissa perustavanlaatuisissa muutoksissa, jotka edellyttävät ***koulutuksen tavoitteiden ja menetelmien pitkän aikavälin suuntaviivojen*** laaja-alaista uudelleenmäärittelyä.

  Erityisesti työn ja talouden nopeat murrokset, sosiaalisen ja ekologisen kestävyyden kysymykset sekä tekoälyyn perustuva teknologinen kehitys haastavat perinteiset osaamisen ja koulutuksen järjestämisen tavat.

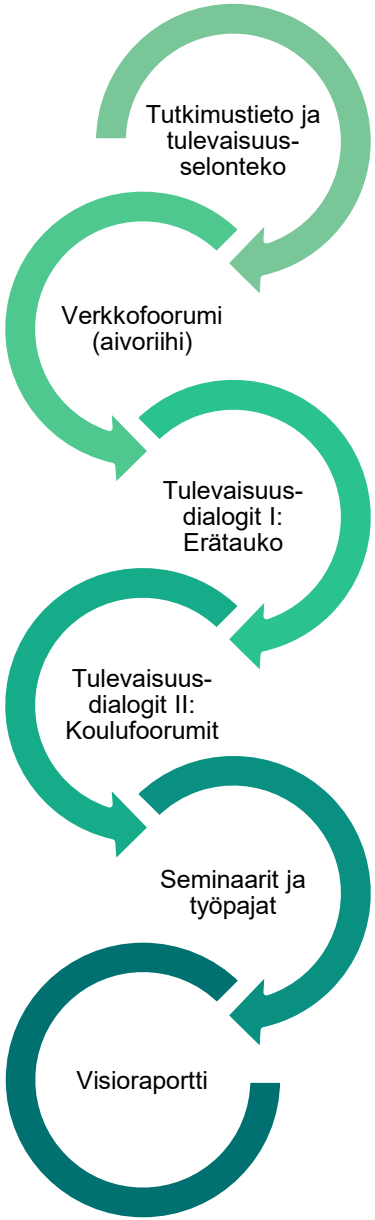
Tavoite

- Vision tarkoituksena on kuvata tavoitetila poly- ja permakriisin maailmassa: **Kun tulevaisuuden ennustaminen on muuttunut entistä vaikeammaksi, tarvitaan suuntavektoria, jonka avulla voidaan navigoida muuttuvassa tilanteessa kohti tunnistettua tavoitetta**
- Perustuu mahdollisimman laaja-alaiseen, laadukkaaseen ja punnittuun näkemykseen suomalaisilta asiantuntijoilta, sidosryhmiltä ja osallisilta, kansainvälisiltä yhteistyökumppaneilta sekä tutkimustiedosta
- Huomio yhtäältä yhteiskunnallisten muutosten tuottamissa osaamisen tarpeissa ja toisaalta koulutuksen järjestämisen tavoissa ja mahdollisuuksissa: tavoitteena käydä keskustelua ja luoda visio peruskoulun tarkoitukselle (”purpose of education”) ja tavoitteille
- Visio ja visioraportti toimivat keskustelunavauksena, jonka pohjalta voidaan lähteä jäsentämään kehittämistoimia: kiinnekohta tulevaisuudessa

Työn toteutus: Vision yhteiskehittäminen 2024-2025

- Työtä johtivat ministeri Anders Adlercreutz ja kansliapäällikkö Heidi Backman: 46-henkinen neuvottelukunta toimi parlamentaarisen ryhmän tuella työn ytimessä vision muotoilijana, apuna sihteeristö ja OKM ja OPH virkahenkilöstö
- Yhteiskehittämisessä tiedon ja näkökulmien keruu sekä vision muotoilu vuorovaikutuksessa keskeisten sidosryhmien ja osallisten kanssa
- Myös kansainvälinen dialogi: globaalit haasteet ja uudenlaiset yhteistyöratkaisut - sekä hallinnon rakenteissa että koulun ja sitä ympäröivien yhteisöjen ja kotien kanssa. Dialogia OECD:n yhteishankkeessa sekä mm. Itävallan, Viron, Alankomaiden ja Slovakian kehityshankkeiden kanssa
- Sidosryhmät pyrittiin tunnistamaan mahdollisimman laajasti siten, että tulevaisuustyössä on kuultu ja osallistettu asiantuntijoita, opettajia ja nuoria yhteiskunnan eri kentiltä. Verkkofoorumin ja tulevaisuusdialogien sekä tutkimusnäytön pohjalta työstettiin kirjalliset materiaalit neuvottelukunnan kanssa (esim. koulufoorumit, verkkofoorumi) – työhön osallistui yhteensä yli 5000 ihmistä

Otos visio-otsikoita neuvottelukunnalta ja seurantaryhmältä

”Suomen perusopetus maailman parasta!”

”Eriarvoisuuskehitys katkesi – peruskoulun kyky kaventaa oppimiseroja ja perhetaustan vaikutusta on korkeampi kuin koskaan aiemmin.”

“Finländska satsningen på trygghet och välmående för alla gav resultat - eleverna mår och räknar bättre”

“Nuoret yhä motivoituneempia oppimaan ja opiskelemaan - taustalla kasvava yhteenkuuluvaisuuden tunne koulumaailmassa”

”Suomi palannut Pisa-tulosten terävimpään kärkeen”

”Suomessa saatu peruskoululaisten osaaminen vahvistumaan Euroopan eniten - myös maahanmuuttaneet pärjäävät tasatahtiin kantaväestön kanssa”

“Peruskoulu on tärkeä tekijä ilmaston ja demokratian pelastamisessa”

“Uudet arviointitulokset kertovat: Oppimisen ilo ja innostus ovat lisääntyneet kouluissa!”

”Suomalaislasten tulevaisuususko on vankka maailman mittapuullakin: Peruskoulun ansiota”

”Suomesta löytyy maailman onnellisin kansa ja korkeimpiin lukeutuvat PISA-tulokset”

”Maailman tasa-arvoisin peruskoulu luo uskoa tulevaisuuteen”

”Suomalaislasten lukutaito on parantunut harppauksin, heikkojen lukijoiden osuus on vähentynyt lähelle nollaa.”

“Elever och lärare mår bra tillsammans i en inkluderande skola med jämlika förutsättningar för elevers lärande”

Kansallisesta verkkofoorumista tehtyjä nostoja kysymykseen: Mikä olisi mielestäsi paras motto tai tunnuslause tulevaisuuden peruskoululle?

AIKUISET

”Yhtäläiset mahdollisuudet maailmaan.”

”Ei koulua, vaan elämää varten.”

”Kaikki mukana, osana yhteisöä.”

”Yhteisöllinen, luova ja hyvinvoiva koulu on oppimisen ilon sykkivä sydän.”

”Här fungerar vi för barnets bästa!”

”Skolan - en plats att få växa som människa.”

”Kvalitativ utbildning där alla är trygga, bemöts väl och mår bra som sig själva!”

”I skolan är det viktigt att misslyckas för det är då man lär sig.”

NUORET

”Ketään ei jätetä yksin.”

”Älä pelkää tulevaa, täällä opit sitä varten.”

”Täällä voit olla oma itsesi.”

”Turvallinen, opettavainen sekä rauhallinen tila joka ikiselle nuorelle.”

”Kiusaaminen on historiaa ja oppimisen mieluisuus nykyisyyttä.”

”En växande framtid.”

”Learn, Grow and Succeed.”

”Empowering Minds, Shaping Tomorrow.”

”Be safe. Be kind. Be smart.”

Mikä on koulutuksen tarkoitus, eli mitkä sanat kuvaavat tulevaisuuden peruskoulun tavoitteita?

142 responses

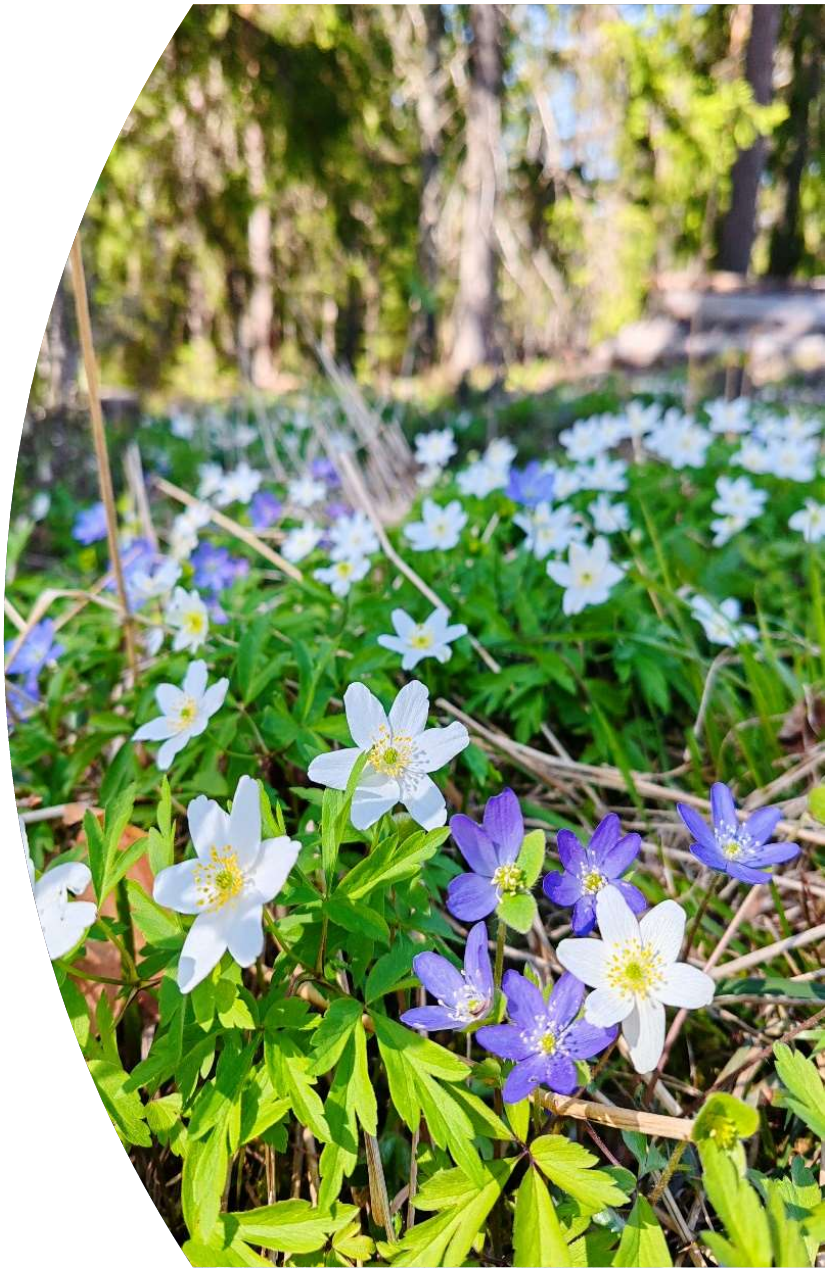
Peruskoulun tulevaisuus-työn seminaari 8.4.2025: Merkityksellinen koulutus

Seminaari 6.9.2025: Unesco-koulujen syysseminaari, vastaajana pääosin lukiolaiset

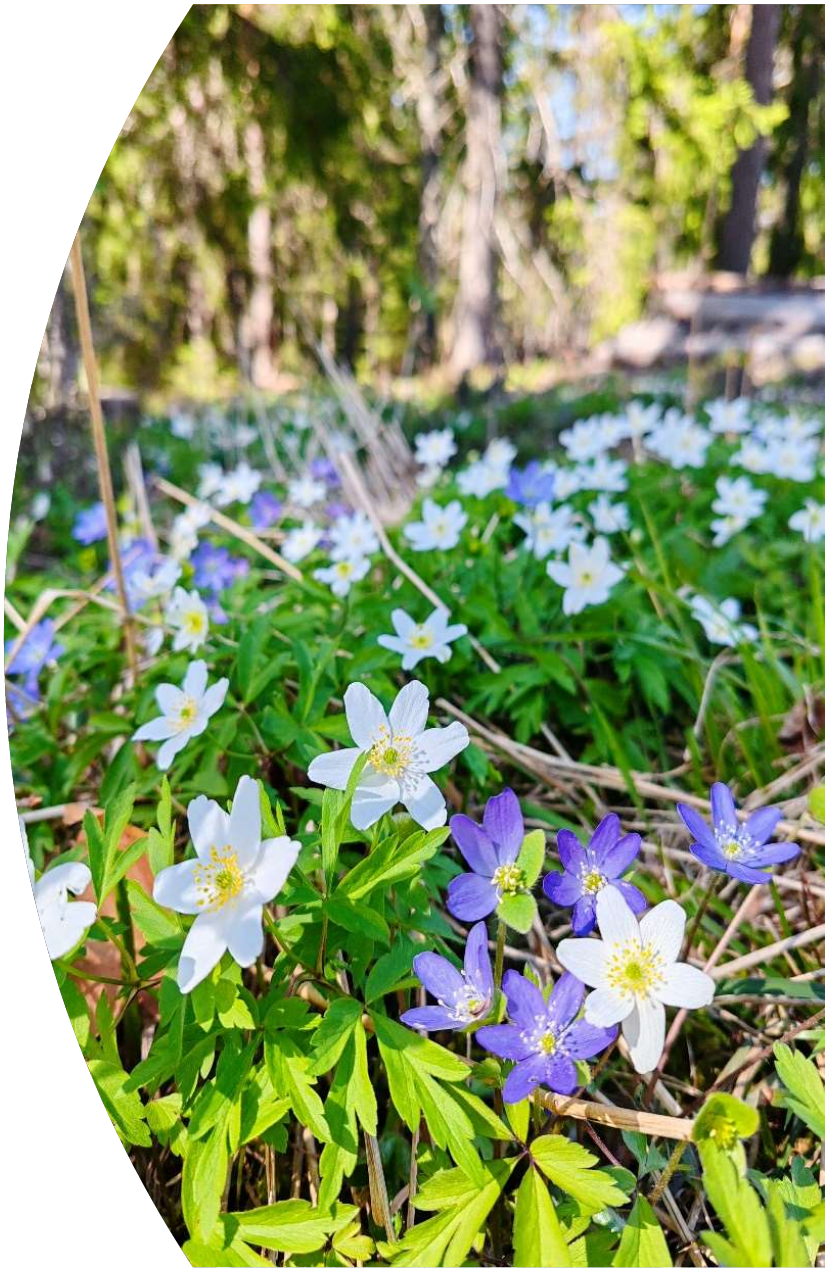
Perustaidot ja oppiminen

- Ryhmän fokus oli oppimisen, kasvatustieteen ja kognitiotieteiden uudenlaisissa risteymissä
- Tieto hyvistä oppimisen yhteisöistä, oppimisen edellytyksistä ja hyvinvoinnin merkityksestä oppimiselle lisääntyy jatkuvasti
- Ryhmässä tarkasteltiin tapoja, joilla yhteiskunnalliset muutokset haastavat oppimisen edellytyksiä, sekä tarkastellaan uusien opittavien tietojen ja taitojen tarpeita
- Samalla kartoitettiin mahdollisuuksia tukea osaamista, parantaa perustaitojen omaksumista ja pienentää erilaisista taustoista ponnistavien oppilaiden osaamiseroja uudenlaisin menetelmin

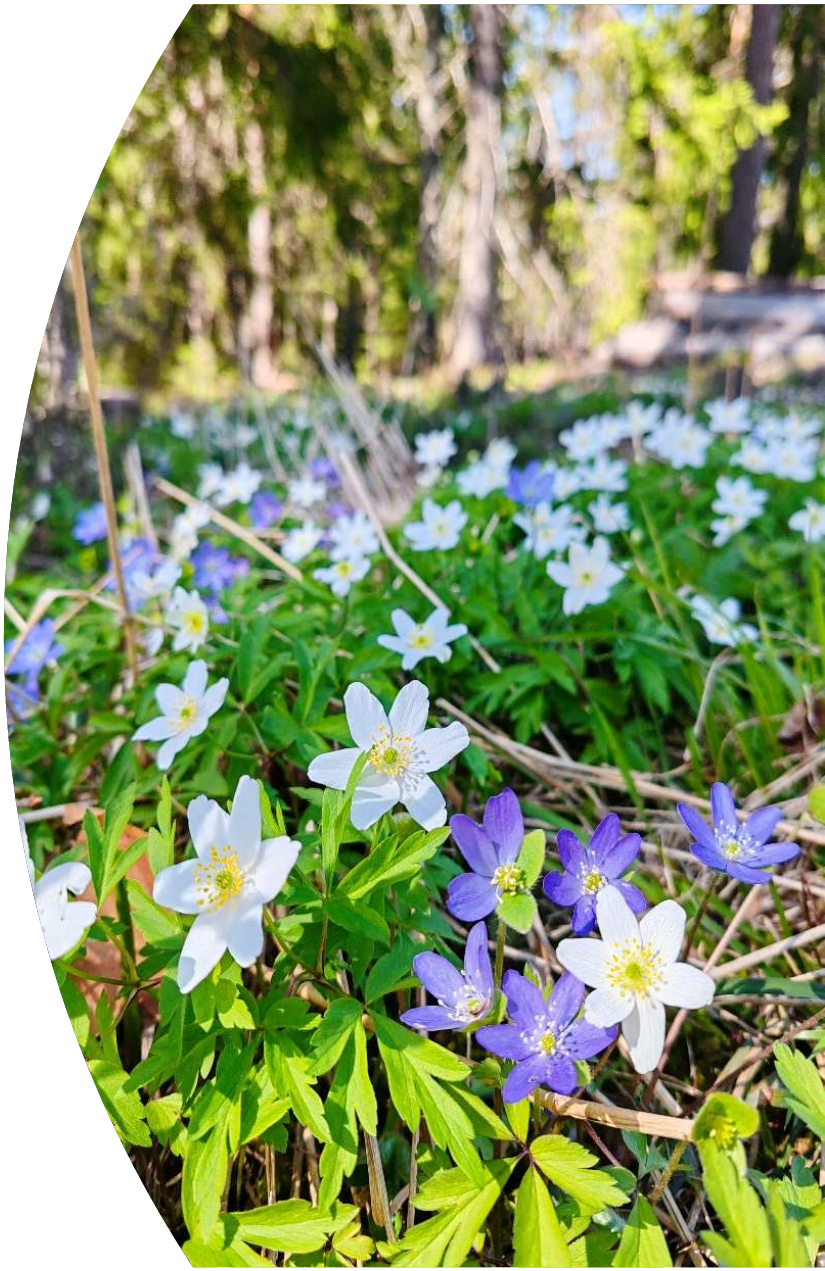
Ekologinen ja sosiaalinen kestävyys

- Ryhmän fokus oli koulutusjärjestelmän mahdollisuuksissa tukea ekologista kestävyyttä ja planetaarisia rajoja kannattelevaa sivistysyhteiskuntaa.
- Samalla tavoitteiden keskiössä on löytää tapoja vahvistaa yhteiskunnan sosiaalista kestävyyttä ja koheesiota sekä vähentää polarisaation ja sosiaalisten konfliktien riskejä. Koulutuksellisen tasa-arvon kysymykset moninaistuvassa yhteiskunnassa ja oppilaiden eettiset taidot olivat vahvasti mukana sosiaalisen kestävyyden tavoitteissa.
- Koko visiotyössä tavoite pohtia koulun roolia hyvän elämän rakentamisessa *yksilöille, yhteisöille, yhteiskunnalle ja yhteiselle planeetalle*

Tekoäly ja teknologia

- Ryhmän fokus oli teknologisen murroksen tuottamissa syvämuutoksissa, jotka vaikuttavat samanaikaisesti sekä yhteiskuntaan että koulutusjärjestelmään
- Koulutusjärjestelmän sisällä muutokset koskevat yhtäältä muuttuvan yhteiskunnan tuottamia tarpeita uudelleenarvioida koulutuksen sisältöjä ja osaamistavoitteita
- Toisaalta esimerkiksi tekoäly tuottaa mahdollisuuksia uusiin oppimismenetelmiin ja oppimisen tukeen
- Ryhmä pyrki ymmärtämään näitä muutoksia ja tapoja tarttua niiden tuottamiin mahdollisuuksiin ja haasteisiin

Vision orientaatio

Peruskoulu on Suomen tärkein tulevaisuusinstituutio, jonka tehtävä ei ole vain valmistaa nuoria tulevaisuuden muutoksiin, vaan myös antaa heille valmiudet muuttaa maailmaa ja uudistaa yhteiskuntaa. Visio peruskoululle rakentuu sivistyksen, merkityksellisyyden, yhteisen hyvän, toimijuuden ja tulevaisuuden toivon varaan.

Lähtökohtana on, että sivistyksen ydin on tahto käyttää osaamistaan hyvään.

Tällä hetkellä meitä ympäröivät kriisit kuten sosiaalinen polarisaatio, planetaaristen rajojen ylittyminen, teknologian kehityksen ja käytön kasvavat riskit ja demokratioiden haurastuminen osoittavat, että teknologisen kehityksen rinnalle tarvitaan vahvaa sosiaalista kehitystä, jotta pystymme vastaamaan haasteisiin. Visiossamme peruskoulu asettuu vastaamaan osaltaan tähän haasteeseen: oppiminen on ihmisen mahdollisuus kehittyä.

Vision koulu on yhteisö ja muutosvoima, joka kasvattaa jokaisen lapsen ja nuoren kyvykkyyttä elää merkityksellistä elämää ja rakentaa yhteistä tulevaisuutta inhimillisesti ja ekologisesti kestävällä tavalla. Tulevaisuuden peruskoulu on elämää varten: merkityksellistä elämää, elämää yhdessä ja elämää maapallolla.

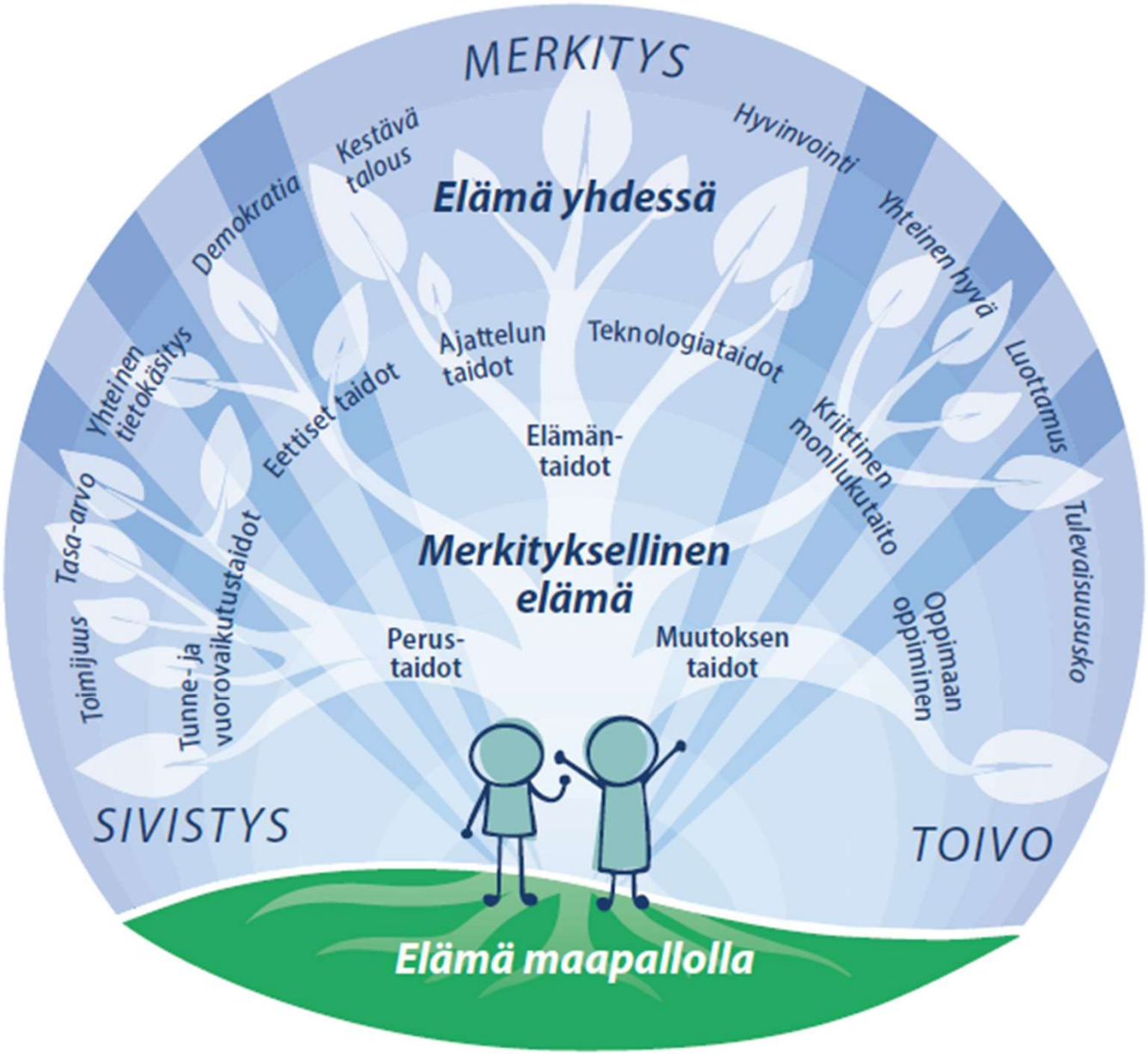
Kiteytystä vision ytimestä

Visiota kannattelevat suomalaisen peruskoulun vahvuudet, joiden varaan uutta voidaan rakentaa. Säilytettävien vahvuuksien tunnistaminen on keskeistä myös, jotta niitä ei kadoteta nopeiden muutosten maailmassa. Kaikille yhteinen julkinen koulu ja motivoituneet, taitavat opettajat ovat globaalisti vahva lähtökohta merkityksellisen koulutuksen tulevaisuudelle.

Elementteinä visiossa ovat erityisesti

- Vahva painotus yhteisöön: Aikamme näyttäytyy voimakkaasti yksilöllistyneenä, ja monet voimat vievät sekä koulua että yhteiskuntaa yhä sirpaleisempaan suuntaan. Vision peruskoulun rooli on vahvistaa yhteisöjä, jotka antavat tilaa myös yksilöllisyydelle.
- Muutoksen taidot ja elämäntaidot: Vahvojen perustaitojen rinnalla tarvitaan yhä enemmän eettisiä valmiuksia, kykyä ymmärtää itseä ja muita sekä kykyä ylläpitää toivoa epävarmoissa tilanteissa. Uudet taidot ovat välttämättömiä myös kestävän talouden kannalta.
- Merkityksellinen elämä: Koulu tukee merkityksellistä elämää auttamalla jokaista löytämään itselleen merkitykselliset asiat, joilla on merkitystä myös muille. Merkityksellinen elämä tähtää yhteiseen hyvään. Koulun rooli merkityksellisyyden vahvistajana motivoi oppimiseen ja vahvistaa myös perustaitojen omaksumisen edellytyksiä.
- Hyvinvointi: Hyvinvointi on oppimisen lähtökohta, ja oppiminen luo hyvinvointia. Koulu on yhteisö, jossa opetallaan sinnikkyyttä. Koulussa voi onnistua ja epäonnistua turvallisesti.
- Koulun toiminta kunnioittaa luonnon rajoja: Luonto on läsnä kouluissa sekä henkilökohtaisena vahvistuvana luontosuhteena että kaikessa toiminnassa näkyvänä ymmärryksenä maapallon rajojen kunnioittamisesta.

MERKITYS
Kestävä talous
Hyvinvointi
Demokratia
Elämä yhdessä
Yhteinen hyvä
Yhteinen tietokäsitys
Ajattelun taidot
Teknologiataidot
Luottamus
Eettiset taidot
Elämän-taidot
Kriittinen monilukutaito
Tasa-arvo
Merkityksellinen elämä
Tulevaisuususko
Tunne- ja vuorovaikutustaidot
Oppimaan oppiminen
Toimijuus
Perus-taidot
Muutoksen taidot
SIVISTYS
TOIVO
Elämä maapallolla

Peruskoulu 2045: Elämää varten

Vision tiivistelmä

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Peruskoulu 2045: Elämää varten

Vision tiivistelmä

Peruskoulu on Suomen tärkein tulevaisuusinstituutio. Sen tehtävä ei ole vain valmistaa lapsia ja nuoria tulevaisuuden muutoksiin, vaan myös antaa heille valmiudet muuttaa maailmaa ja uudistaa yhteiskuntaa.

Maailma peruskoulun ympärillä on murroksessa. Meitä ympäröivät haasteet ja kriisit osoittavat, että monet nyt keskeisimmin tarvittavista ratkaisuista vaativat teknologisten innovaatioiden rinnalle vahvaa inhimillistä kehitystä. Meidän on löydettävä tapoja vähentää sosiaalista polarisaatiota, vahvistaa demokratiaa, käyttää nopeasti kehittyvää teknologiaa viisaasti ja elää planeetan rajoissa. Visiossamme peruskoulu asettuu vastaamaan osaltaan tähän haasteeseen: oppiminen on ihmisen mahdollisuus kehittyä.

Visiossamme koulu on elämää varten: merkityksellistä elämää, elämää yhdessä ja elämää maapallolla. Peruskoulun tulevaisuus rakentuu sivistyksen, merkityksellisyyden, toivon, toimijuuden ja yhteisen hyvän varaan. Vision viitoittaman tulevaisuuden peruskoulun syvällisin muutos on jatkaa oppimisen polkua yksilöllisestä tiedosta ja osaamisesta kohti toimijuutta ja yhdessä luotavaa merkityksellistä elämää.

1

Merkityksellinen elämä

Sivistys muutosvoimana

Peruskoulun sivistyskäsityksen ytimessä on tahto käyttää osaamistaan hyvään. Koulu ei vain reagoi ympäröivään muutokseen, vaan suuntaa yhteiskunnan kehitystä kohti myönteistä tulevaisuutta.

Oppiminen ja inhimillinen kasvu

Oppimisen tavoitteena on inhimillinen kasvu, jossa vahvat perustiedot ja -taidot yhdistyvät eettisiin, sosiaalisiin ja joustavan ajattelun taitoihin sekä kykyyn ohjata omaa oppimistaan. Opettajat tukevat oppilaita vahvistamaan muutoksen, merkityksen rakentamisen ja elämän taitoja. Näitä ovat toimijuustaidot, kyky ymmärtää itseä ja muita sekä valmius ylläpitää toivoa epävarmoissa tilanteissa. Opetus on monipuolista: peruskoulussa tunnistetaan tunteen, liikkeen, mielikuvituksen ja kulttuurin merkitys taitojen kehitykselle sekä inhimilliselle kasvulle.

Hyvinvointi oppimisen perustana ja tuloksena

Oppiminen ja hyvinvointi kytketään entistä voimakkaammin yhteen: hyvinvointi on oppimisen edellytys, ja oppiminen lisää hyvinvointia. Hyvinvointi ymmärretään sekä yksilöllisenä että yhteisöllisenä tavoitteena. Koko kouluyhteisön psyykkinen, sosiaalinen ja fyysinen hyvinvointi kannattelee myös jokaisen oppilaan yksilöllistä hyvinvointia. Hyvinvoiva, turvallinen koulu on paikka, jossa saa epäonnistua turvallisesti, ja jossa jokaisen onnistumisesta iloitaan.

Korkea osaamistaso ja sosiaalinen kestävyys

Koulu varmistaa oppilaiden perustaitojen, oppimisen ja inhimillisen kasvun yhdenvertaisuuden moninaistuvassa yhteiskunnassa, vaikka lähtökohtien erot kasvaisivat. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään pitämällä odotukset jokaiselle oppilaalle korkealla ja tarjoamalla suunnitellusti riittävä tuki tavoitteiden saavuttamiseen. Korkea osaaminen vahvistaa suomalaisen yhteiskunnan osaamistasoa, kun oppilaat jatkavat koulutuksen ketjussa seuraaville koulutusasteille.

Kestävä osaaminen teknologian aikakaudella

Tulevaisuuden teknologia ylittää inhimillisen tiedonkäsittelyn rajat. Oppimisen lähtökohtana ei tällöin voi olla, että ihmisen on osattava se mitä kone ei osaa. Peruskoulu varmistaa sivistyksen kestävyyden ja nostaa oppimisen keskiöön ihmisenä kasvamisen ja inhimilliset taidot, joita teknologia täydentää. Ajattelun ja eettisen harkinnan taidot yhdistyvät monipuolisiin digitaalisiin taitoihin, kykyyn säädellä suhdettaan teknologiaan sekä ymmärrykseen myös siitä, mitä ihmisen ei tule tehdä, vaikka se olisi teknologisesti mahdollista.

Merkitys rakentuu jokaisena päivänä

Merkityksellinen elämä rakentuu läpi koulun sivistystehtävän. Opettaja ohjaa oppilasta kohti henkilökohtaista merkityksellisyyttä auttamalla löytämään kullekin merkitykselliset asiat, jotka tuottavat hyvää myös toisille. Merkityksellisyys kiinnittyy myös kokemukseen siitä, että on itse merkityksellinen muille. Koulu vahvistaa yhteyttä muiden ihmisten ja luonnon kanssa ja johdattaa ihmisyyden kohtaamiseen taiteen kautta. Merkityksellisyyden kokemus arjessa vahvistaa oppimista; koulu ei motivoi oppimaan ainoastaan tulevaisuuden vuoksi, vaan koulu on oppilaille merkityksellistä jokaisena päivänä. Koulussa vaalitaan merkityksellisyyden kokemusta myös opettajan ja muiden koulun aikuisten työssä.

2

Elämä yhdessä

Koulu yhteisönä rakentaa yhteistä hyvää

Vision peruskoulu asettuu rohkeasti vastavoimaksi yhteisöllisyyttä heikentäville kehityskuluille ja luo osallisuutta tukevia yhteisöjä. Yhteisö ei edellytä samanlaisuutta, vaan antaa tilaa eri ajattelutavoille ja mielipiteille. Yhteisön ytimessä on kaikkien tahto toimia yhteisen hyvän eteen. Opettajat ja koulun muut aikuiset toimivat yhteisön sydämenä, ja pedagogiikassa tunnistetaan, että monet tärkeimmistä tulevaisuuden taidoista opitaan yhdessä. Kuulumisen kokemus ja vastuullinen toimijuus luovat yhteiskuntaan keskinäistä luottamusta ja kykyä kohdata epävarmoja tulevaisuuksia yhdessä.

Tulevaisuustaitoinen koulu ja oppilas

Koulu suuntautuu tulevaisuuteen koko koulutusjärjestelmän tasolla. Yhteisiä tavoitteita asetetaan ja uudelleenarvioidaan laajassa kansallisessa yhteistyössä, jotta koulu voi tarttua myönteisiin mahdollisuuksiin nopeasti muuttuvassa maailmassa. Yhteiset kansalliset toimintatavat sekä tutkimusperustainen kehittäminen lisäävät osaamisen kestävyyttä ja tasa-arvoa. Koulussa kasvaa myös oppilaiden tulevaisuustaitoisuus: vahvat oppimaan oppimisen taidot, elinikäisen oppijan identiteetti sekä monipuoliset demokratiataidot ja niihin kytkeytyvä jaettu tiedollinen elämismaailma.

Teknologia ihmisyyden palveluksessa

Koulu suuntaa jatkuvasti kehittyvää teknologiaa palvelemaan ihmisyyden kasvua. Käytettävän teknologian valinta ja soveltaminen koulussa on pedagogisesti arvioitua ja perusteltua. Teknologiaa sovelletaan syventämään inhimillistä kohtaamista, sekä mahdollistamaan oppilaan erityispiirteet huomioivaa ohjausta, tasa-arvoisempaa oppimista ja parempaa tiedon hyödyntämistä koulun toiminnassa. Perustietojen ja -taitojen harjoitteleminen toimivat tärkeänä pohjana tekoälyn ja teknologian harkitulle käyttämiselle ajattelun kehittämisen tukena.

Yhteistyö kotien kanssa syvenee

Moninaistuvassa yhteiskunnassa kouluun ja kouluyhteisöön kiinnittyminen sekä luottamus koulua kohtaan edellyttävät yhä enemmän keskustelua ja yhteistyötä. Koulun suunnitelmallisesti johtama kasvatuskumppanuus kotien kanssa vahvistaa koulun mahdollisuutta toteuttaa pedagogista tehtäväänsä. Yhteistyössä koulu voi myös saada apua lähiyhteisöiltä ja vahvistaa oppilaidensa tasa-arvoa tukemalla perheitä näiden kasvatustehtävässä.

Oppimisen ekosysteemi koulun tukena

Koulu avautuu yhteiskuntaan ja naapurustoihin, ja yhteistyö muiden toimijoiden, kuten eri julkisten palveluiden, yhteisöjen ja yritysten sekä koulun avuksi tulevien kansalaisten kanssa syvenee. Laaja toimijoiden välinen yhteistyö organisoidaan toimivaksi oppimisen ekosysteemiksi. Tavoitteena on, että koulu saa yhä vahvemmin tavoitteisiinsa suunnattua tukea myös muualta tilanteessa, jossa oppilaiden tarpeet eriytyvät ja haasteet erilaistuvat. Samalla yhteistyö mahdollistaa oppilaille enemmän merkityksellisiä oppimisen, kuulumisen ja onnistumisen kokemuksia.

Koulurakennukset yhteisöjen kohtaamispaikkana

Koulujen alueellinen rooli yhteisöllisyyden vahvistajana korostuu: koulurakennukset toimivat tapaamisen paikkoina, joissa eri toimijat tuovat yhteisöjä yhteen ja lisäävät oppilaiden harrastamisen mahdollisuuksia. Koulurakennus vahvistaa myös oppilaan päivän jatkuvuutta, turvallisuutta sekä liikkumisen ja yhdessä tekemisen mahdollisuuksia vielä koulupäivän jälkeen.

3

Elämä maapallolla

Maapallon rajat koulun keskiössä

Peruskoulu rakentaa sivistystä, jolla luodaan ekologisesti kestävää yhteiskuntaa. Perustana on ekologinen, kulttuurinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys, joka näkyy opittavassa sisällössä sekä kokonaisvaltaisesti koulun arjen toiminnassa. Koulu tarjoaa oppilaalle systeemistä ymmärrystä yhteiskuntien kokonaiskestävyydestä eri oppisisältöjä yhdistellen. Koulu edistää toimijuutta, joka ei uusinna nykyistä planetaarisia rajoja ylittävää kehitystä, vaan ottaa lähtökohdakseen maapallon rajat.

Luontosuhde syvenee

Peruskoulu tuottaa oppilaalle vahvan luontosuhteen, jota värittävät ilo ja ymmärrys luonnon merkityksestä itselle ja koko yhteiskunnalle. Samalla syvenee ymmärrys ihmisen asemasta osana luontoa ja ekosysteemin merkityksestä elämän perustana: maapallo on ainoa kotimme. Oppiminen muodostuu tiedollisesta, kokemuksellisesta ja toiminnallisesta kokonaisuudesta, joka vahvistaa myötätuntoa ja yhteyden tunnetta. Luonto on läsnä koulussa niin tilojen ja pihojen suunnittelussa kuin luontoretkillä, jotka tukevat elämyksellisesti hyvinvointia ja oppimista.

Toimijuus vahvistaa toivoa

Koulun muutosvoima kannattelee toivoa ja tulevaisuususkoa. Toivo ei tarkoita taitoa odottaa passiivisesti hyvää tapahtuvaksi, vaan ymmärrystä omasta kyvystä toimia hyvän tulevaisuuden eteen – ja mahdollisuudesta tehdä se yhdessä muiden kanssa. Koulu opettaa kuvittelemaan parempia tulevaisuuksia ja luo luottamusta ihmiskunnan kykyyn ratkoa yhdessä myös haasteet, joita emme vielä edes tunne.

Visiotyöhön osallistuneen nuoren sanoin:
"Älä pelkää tulevaa. Täällä opit sitä varten."

Vision koulua kannattelevat työssä tunnistetut suomalaisen peruskoulun vahvuudet, joiden varaan uutta voidaan rakentaa. Kaikille yhteinen julkinen koulu ja motivoituneet, korkeasti koulutetut opettajat ja koulun muut aikuiset suomen- ja ruotsikielisessä peruskoulussa ovat globaalisti vahva lähtökohta merkitykselliselle koulutukselle. Vahvuuksille rakentaen ja koko yhteiskunnan tukemana tulevaisuuden peruskoulu on oppilaille paras paikka oppia ja vetovoimainen työpaikka opettajille.

Tavoitteena on, että vision toteutuessa peruskoulumme ja koulutusjärjestelmämme kehittyvät jatkuvasti kansallisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä tutkimustiedon pohjalta, tuottaen erinomaisia oppimistuloksia muita osaamisen huippumaita vastaavilla resursseilla. Vision koulu on merkityksellisyyden lähde myös opettajille, rehtoreille ja muulle henkilöstölle, joiden työssä korostuvat kiireetön, yhteisöllinen koulukulttuuri ja mahdollisuus kehittyä.

Tämän vision taustalla ovat yli 5000 suomalaisen äänet. Yhteiskehittämiseen perustuva visioprosessi pyrittiin toteuttamaan tavalla, joka on itsessään osa tulevaisuustaitoista ja kestävää koulua. Dialogiin kutsuttiin moniääninen joukko tutkijoita, yhteiskunnan eri alojen asiantuntijoita, opettajia, koulutusalan ammattilaisia, vanhempia, isovanhempia ja – tärkeimpinä kaikista – oppilaita. Vision muotoilun ytimessä toimi 46 henkilön neuvottelukunta, joka edusti monipuolisesti eri ammattiryhmiä ja asiantuntemuksen aloja. Vuosien 2024–2025 aikana kerätyt näkemykset toi yhteen neuvottelukunnan apuna opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen virkahenkilöstön toimituskunta, joka myös vastaa vision kirjallisten versioiden lopullisesta muotoilusta.

Vision tarkoituksena on toimia työkaluna, joka tukee kehittämistä ja päätöksentekoa muuttuvissa olosuhteissa ja auttaa muotoilemaan toivottavaa tulevaisuutta. Nopeat ja syvällisesti yhteiskunnan, talouden ja osaamisen rakenteita ravistelevat muutokset edellyttävät entistä tietoisemmin valittua kiinnekohtaa kehittämiseen ja uusien mahdollisuuksien tunnistamiseen. Toiveenamme on, että visiointi jatkuu tulevaisuustaitoisessa koulutusjärjestelmässä.

Vision aikajänne on viritetty pitkälle tulevaisuuteen, vuoteen 2045, jotta katse kohdistuisi välittömien haasteiden ohi myös pitkän aikavälin tavoitteisiin. Muutos kohti tavoitteita aloitetaan kuitenkin heti: *tulevaisuus alkaa jo huomenna.*

Lisätietoa

Lisätietoa visiosta ja visioprosessista saat taustoittavasta keskusteluraportista:
Peruskoulu 2045: Elämää varten – Visio suomalaiselle peruskoululle
https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-029-3